

ZRÓŻNICOWANIE DOCHODÓW GOSPODARSTW DOMOWYCH W POLSCE

Wioletta Wierzbicka, Karolina Laska

Streszczenie

Cel. Gospodarstwo domowe jest podstawową jednostką ekonomiczną, która bierze udział zarówno w życiu gospodarczym, jak i społecznym. Musi ono pozyskiwać dochody, aby móc realizować wydatki i zaspokajać swoje potrzeby. Poziom osiąganych dochodów może się jednak zmieniać w czasie i być zróżnicowany w zależności od wielkości gospodarstwa domowego, klasy miejscowości zamieszkania czy regionu zamieszkania. Celem badań stała się więc ocena skali zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych w Polsce w latach 2014-2022, biorąc pod uwagę różne kryteria ich podziału.

Metoda. W badaniu wykorzystano dane wtórne dotyczące dochodów rozporządzalnych przypadających na jedną osobę w różnych typach gospodarstw domowych. Przeanalizowano poziom dochodów oraz jego dynamikę zmian w latach 2014-2022. Zróżnicowanie dochodów w poszczególnych latach zbadano z wykorzystaniem klasycznego współczynnika zmienności.

Wyniki. W badanych latach, w każdym typie gospodarstwa domowego (biorąc pod uwagę region zamieszkania, klasę miejscowości zamieszkania i wielkość gospodarstwa domowego) poziom dochodów rozporządzalnych przypadających na jedną osobę wzrósł. Jednocześnie w każdym z analizowanych kryteriów zmniejszyła się skala zróżnicowania tychże dochodów. Co ciekawe, w całym badanym okresie największa skala zróżnicowania dochodów występowała między gospodarstwami domowymi o różnej wielkości.

Słowa kluczowe: dochody gospodarstw domowych; determinanty poziomu dochodów; zróżnicowanie

Klasyfikacja JEL: D10, G50

Wstęp

Gospodarstwo domowe to jednostka ekonomiczna, która bierze udział w życiu społecznym i gospodarczym. Jest to najczęściej rodzina, która wspólnie gromadzi dochody i je wydatkuje. Aby zaspokoić swoje potrzeby gospodarstwa domowe zgłaszają popyt na różnego rodzaju dobra i usługi. Żeby móc zrealizować swoje wydatki muszą więc pozyskiwać dochody, które mogą pochodzić z różnych źródeł: ze stosunku pracy, z kapitału oraz świadczeń socjalnych takich jak zasiłki, renty, emerytury czy świadczenia z programu „Rodzina 800+”. Co istotne, poziom osiąganych dochodów może się zmieniać w czasie, może być też zróżnicowany regionalnie lub w zależności od typu gospodarstwa domowego, w tym od jego wielkości mierzonej liczbą jego członków oraz klasy miejscowości zamieszkania. Zbyt duże zróżnicowanie poziomu dochodów nie jest pożądane, wpływa bowiem na rozwarstwienie i dywersyfikację warunków bytowych społeczeństwa. Gospodarstwa domowe różniące się pod względem wysokości osiąganych dochodów, mają odmienne możliwości zaspokajania potrzeb, a w konsekwencji tego, odmienne wzorce wydatków konsumpcyjnych. Zróżnicowanie dochodów gospodarstw domowych, nierówności dochodowe i poziom ubóstwa wpływają zarówno na wysokość konsumpcji, wybór dostępnych dóbr, sytuację społeczno-ekonomiczną gospodarstw domowych, warunki życia społeczeństwa, jak również wzrost i rozwój gospodarki. Z tego też względu zagadnienie zróżnicowania poziomu dochodów gospodarstw domowych jest ważne zarówno w ujęciu mikro, jak i makroekonomicznym (Łacka 2017, s. 29-30). Za zasadne i ważne poznawczo uznano więc zbadanie, jak duże jest zróżnicowanie dochodów gospodarstw domowych w Polsce i jakie zmiany zachodzą w tym zakresie.

W świetle powyższego, celem badań była ocena skali zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych w Polsce w latach 2014-2022, biorąc pod uwagę różne kryteria ich podziału. Ocenę tę przeprowadzono w ujęciu regionalnym, żeby móc ocenić skalę zróżnicowania dochodów między poszczególnymi województwami, ze względu na klasę miejscowości zamieszkania (np. miasto, wieś), a także według wielkości gospodarstwa domowego, mierzonej liczbą jego członków. W pracy postawiono następujące pytanie badawcze: *Czy w latach 2014-2022 zróżnicowanie dochodów gospodarstw domowych pogłębiło się czy uległo zmniejszeniu?* Próbę odpowiedzi na tak sformułowane pytanie badawcze ujęto w postaci następującej hipotezy badawczej: *W latach 2014-2022 zróżnicowanie dochodów gospodarstw domowych w Polsce zmniejszyło się.*

Rozważania teoretyczne zaprezentowane w artykule koncentrują się na problemie zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych oraz czynnikach wpływających na to zróżnicowanie. Przeanalizowano zarówno polską, jak i zagraniczną literaturę przedmiotu indeksowaną w takich bazach naukowych jak: BazEkon, Google Scholar oraz Web of Science. W badaniach empirycznych zastosowano następujące metody badawcze: analizę porównawczą danych wtórnych dotyczących dochodów rozporządzalnych na jedną osobę w gospodarstwie domowym oraz analizę wskaźnikową. Dane wtórne pozyskano z Dziedzinowych Baz Wiedzy GUS. Porównano je pionowo – latami oraz poziomo – według wielkości gospodarstwa domowego, klasy miejscowości zamieszkania i w układzie województw. W ramach analizy wskaźnikowej wykorzystano wskaźnik dynamiki o podstawie stałej, za rok bazowy przyjmując rok 2014 oraz klasyczny współczynnik zmienności, który wykorzystano do zbadania skali zróżnicowania dochodów rozporządzalnych w poszczególnych latach. Współczynnik zmienności obliczono zgodnie z następującą formułą (GUS 2023):

$$V_s = \frac{S}{\bar{x}} * 100 \quad (1)$$

gdzie:

S – odchylenie standardowe,

$\bar{x}$ – średnia arytmetyczna.

Przyjęto, że jeżeli współczynnik V nie przekracza 10%, to cechy wykazują niewielkie zróżnicowanie.

W części poświęconej przeglądowi literatury poruszono kwestie dotyczące dochodów gospodarstw domowych, ich istoty, źródeł oraz czynników warunkujących ich zróżnicowanie. W części empirycznej omówiono zastosowane metody badawcze i zaprezentowano wyniki badań dotyczące zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych w Polsce w latach 2014-2022. Artykuł kończą wnioski, zawierające sugestie dla przyszłych badań.

1. Dochody gospodarstw domowych i ich zróżnicowanie w teorii ekonomii

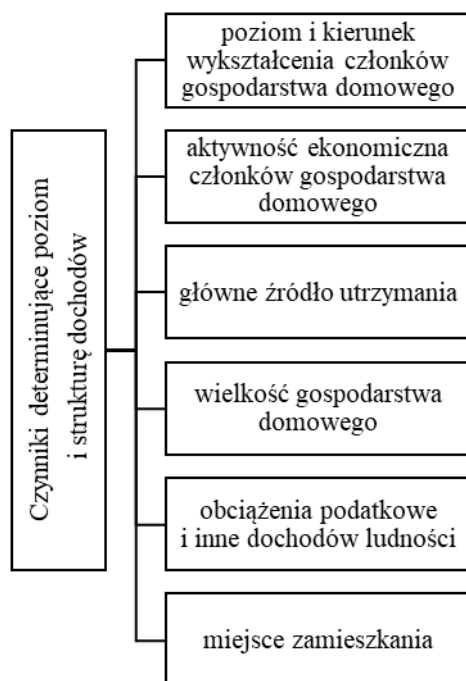
Uzyskiwanie dochodów przez gospodarstwa domowe to warunek konieczny by mogły one prawidłowo funkcjonować, realizować swoje cele i spełniać określone funkcje. Poziom osiąganych dochodów ma zasadniczy wpływ na kształtowanie się sytuacji finansowej gospodarstwa domowego, określa limit jego wydatków i możliwości zaspokojenie potrzeb jego członków (Rudnicki, 2018, s. 89). Wysokość dochodów wpływa na wielkość i strukturę konsumpcji oraz na zainteresowanie gospodarstw domowych korzystaniem z usług finansowych (Mazurek-Krasodomska, 2017, s. 189). W kategoriach ekonomicznych, dochód stanowi środek do realizacji celów gospodarstwa, wpływa na jego możliwości rozwojowe oraz jest jednym z podstawowych czynników warunkujących przemiany kulturowe i społeczne. Dochód jednostek jest więc nie tylko kategorią ekonomiczną, ale też społeczną, stanowi bowiem wyznacznik statusu gospodarstwa domowego i świadczy o poziomie zamożności społeczeństwa (Kata, 2020, s. 27). W kontekście tego, niezwykle istotne staje się odpowiednie planowanie i zarządzanie domowym budżetem (Samsel, 2019, s. 66).

Gospodarstwa domowe pozyskują dochody z różnorodnych źródeł. W teorii ekonomii wymienia się następujące, podstawowe źródła dochodów gospodarstwa domowego (Jabkowski, Piekut, 2022, s. 182):

- pensja,
- dochód z pracy na własny rachunek,
- dochód z pracy na roli,
- renty, emerytury,
- zasiłki dla bezrobotnych oraz inne świadczenia społeczne i zapomogi,
- dochody z inwestycji, oszczędności, ubezpieczeń, własności itp.

Gospodarstwa otrzymują przede wszystkim wynagrodzenie za pracę, ale także renty, emerytury i świadczenia socjalne. Wśród nich wymienić można świadczenie wprowadzone w kwietniu 2016 r. – „Rodzina 500+”, aktualnie „Rodzina 800+”. Środki finansowe pochodzące z tego programu zwiększają budżet gospodarstw domowych i zmieniają strukturę ich wydatków (Wiśniewska, 2017, s. 116-117; Kuflewska, Lichaczewska-Ziemba, 2021, s. 64).

W literaturze wymienia się wiele czynników warunkujących poziom i strukturę dochodów gospodarstw domowych oraz nierówności w ich obszarze. Do najczęściej wymienianych należą czynniki społeczno-demograficzne, takie jak: wykonywany zawód, posiadane wykształcenie oraz wiek członków gospodarstwa domowego (Grzywińska-Rapca, Kobylińska, 2019, s. 47). Podkreśla się również, że zróżnicowanie dochodów zależy od typu gospodarstwa domowego, klasy miejscowości zamieszkania i źródła dochodu (Dziechciarz-Duda, 2018, s. 38; Prado, 2023, s. 2). Najczęściej wskazywane czynniki determinujące poziom i strukturę dochodów gospodarstw domowych przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Czynniki determinujące poziom i strukturę dochodów gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mazurek-Krasodomska (2017, s. 190).

Wykształcenie członków gospodarstwa domowego jest jednym z najważniejszych czynników determinujących poziom dochodów, gdyż wpływa na możliwości znalezienia pracy w sektorach i na stanowiskach o stosunkowo wysokich dochodach (Barbachowska, 2014, s. 366; Bilenkisi, Gungor, Tapsin, 2015, s. 346; Wędrowska, Muszyńska, 2022, s. 14). Posiadanie przez głowę rodziny gospodarstwa domowego wyższego wykształcenia lub wyższych kwalifikacji ma pozytywny wpływ na poziom jego dochodów. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, poziom jego dochodów wzrasta (Van Vu, 2020, s. 1). W literaturze podkreśla się zatem, że wysokie nierówności dochodowe są spowodowane silnym zróżnicowaniem płac będącym efektem wysokiej premii z tytułu wyższego wykształcenia. Premia ta, definiowana jako przeciętna różnica w wynagrodzeniu osób z wyższym wykształceniem w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia osób z niższym poziomem wykształcenia, wprawdzie się zmniejsza, ale w Polsce wciąż znajduje się na poziomie wyższym niż przeciętna w krajach Unii Europejskiej (Brzeziński, 2017, s. 3). Spadek wysokości tej premii eksperci tłumaczą przy tym zmniejszonym popytem na niektóre rodzaje umiejętności, zwłaszcza te, które skutecznie zastępuje sztuczna inteligencja. A Chevan i R. Stokes (2000, s. 369) nazywają nawet edukację „puszką Pandory nierówności dochodowych” i są zdania, że ułatwiony dostęp do szkolnictwa wyższego mógłby prowadzić do zmniejszenia tych nierówności.

Dochody gospodarstw domowych i dysproporcje w ich obszarze zależą też od aktywności ekonomicznej członków danego gospodarstwa, a więc od liczby osób aktywnych i biernych zawodowo w danej rodzinie, w tym od liczby osób bezrobotnych. To z kolei zależy w dużej mierze od czynników demograficznych (np. wieku i płci członków rodziny), a także sytuacji na rynku pracy w danym okresie (Mazurek-Krasodomska, 2017, s. 190). Aktywność ekonomiczna wyrażona poprzez wykonywaną pracę, jest jednym z wyznaczników zamożności gospodarstwa domowego oraz jego poziomu i jakości życia (Kalinowski, 2013, s. 198).

Poziom dochodów gospodarstw domowych zależy w dużej mierze od stanowiska, na którym pracuje głowa gospodarstwa domowego, a więc od głównego źródła utrzymania

(Raczkowska, Gruziel, 2019, s. 398). Rozróżnia się źródła zarobkowe związane z dochodami pochodzącymi z wykonywania pracy oraz źródła niezarobkowe składające się z różnego rodzaju świadczeń, dochodów z własności, wynajmu nieruchomości oraz innych przychodów niezarobkowych. Istotne jest również to, ilu członków rodziny pozostaje na utrzymaniu – dotyczy to przede wszystkim dzieci (Ulman, Ćwiek, 2020, s. 8).

Inną ważną determinantą zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych jest liczba osób wchodzących w jego skład, gdyż przeciętny dochód w przeliczeniu na 1 osobę z reguły maleje wraz ze wzrostem liczby osób w rodzinie (Wałęga, 2012, s. 224-229). W wielodzietnych gospodarstwach domowych zauważyć można, że wzrostowi liczby jego członków towarzyszy pogorszenie sytuacji materialnej. W przypadku najmniej licznych gospodarstw domowych kwestia ta nie jest już tak jednoznaczna. Poziom dochodów małej wielkości gospodarstw domowych zależy bowiem w dużej mierze od źródła pochodzenia osiągniętych dochodów. Zdecydowanie innym poziomem dochodów będzie charakteryzowało się dwuosobowe gospodarstwo emerytów czy rencistów, niż dwuosobowe gospodarstwo osób pracujących na własny rachunek (Podolec, 2014, s. 12-19). Co ciekawe, z badań wynika, że ubóstwo emerytów jest zjawiskiem mniej dotkliwym niż bieda rodzin wielodzietnych (Maciejewska, 2016, s. 167). Wynika to z faktu, iż emeryci posiadają stałe źródło dochodów, a tym samym znajdują się w relatywnie zadowalającej sytuacji materialnej. Poziom dochodów rodzin wielodzietnych w znacznym stopniu uzależniony jest natomiast od świadczeń socjalnych, które często mają charakter tymczasowy.

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na poziom dochodów osiągniętych przez gospodarstwa domowe jest wysokość opłacanych podatków. Nałożone na gospodarstwa domowe obciążenia fiskalne i inne daniny publiczne (m.in. składki na ubezpieczenia społeczne) pomniejszają zasoby finansowe pozostające do dyspozycji gospodarstw domowych (Mazurek-Krasodomska, 2017, s. 190-191). Ponadto, w przypadku progresywnej skali podatkowej, podatki zwiększają dobrobyt osób ubogich, a zmniejszają zamożnych, gdyż bogaci są zobowiązani do płacenia wyższych stawek podatków (Yamamura, 2015, s. 2).

Jeszcze inną ważną determinantą nierówności dochodowych wśród gospodarstw domowych jest miejsce zamieszkania, które może wpływać na rodzaj wykonywanej pracy przez jego członków, a tym samym na główne źródło utrzymania danego gospodarstwa. Potwierdzają to dysproporcje pomiędzy dochodami uzyskiwanymi przez gospodarstwa domowe w różnych regionach kraju (Iwińska, 2020, s. 27-32) oraz gospodarstwach zamieszkujących różnej wielkości miasta i wsie (Borowska, Mikuła, Raczkowska, Utzig, 2020, s. 93-101). Konkretnie uwarunkowania regionalne, np. specyficzne czynniki kulturowe, tradycje, sposób traktowania pracy, warunki w sferze rynku edukacyjnego, rynku pracy oraz infrastruktury technicznej i społecznej przyczyniają się do różnic w poziomie dochodów gospodarstw domowych i wpływają na rozwarstwienie społeczne w ich obszarze (Pizło, Mazurkiewicz-Pizło, 2014, s. 401).

Rozkład dochodów, w tym ich nierównomierność, są przedmiotem badań zarówno statystyków, jak i ekonomistów. Badania te obejmują takie nurty, jak poszukiwanie modelu teoretycznego opisującego rozkład dochodów, tworzenie teorii wyjaśniających proces kształtowania się rozkładu dochodów i ich nierównomierności oraz doskonalenie metod badania nierównomierności dochodów (Pakasiewicz, 2021, s. 44). Simon Kuznets laureat Nagrody Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w dziedzinie nauk ekonomicznych z 1971 roku, w połowie XX wieku badał empiryczne zależności między zmianami poziomu dochodów a ich zróżnicowaniem. Przedstawił on hipotezę (krzywą Kuzneta) zgodnie z którą, wraz ze wzrostem dochodów zwiększa się ich zróżnicowanie, a po osiągnięciu pewnej granicy, zaczyna się ono zmniejszać i osiąga stabilny poziom (Wyżnikiewicz 2019, s. 78-79). Badania ekonomiczne potwierdzają też spadek skali dysproporcji dochodów, będący skutkiem szybszego wzrostu gospodarczego w krajach uboższych niż w krajach bogatszych, z drugiej

strony wskazuje się jednak na rosnące ich zróżnicowanie w skali całej ludzkości (Kołodko, 2014, s. 26). W literaturze podkreśla się również, iż zróżnicowanie dochodów ludności jest nieuniknione i do pewnego stopnia niezbędne, stanowi bowiem element mechanizmów motywacyjnych w zachowaniu konsumentów (Grzywińska-Rapca, Kobylińska, 2019, s. 56).

Jak już wspomniano, badanie zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych można przeprowadzać z punktu widzenia różnych kryteriów, na przykład regionów geograficznych, typów rodzin lub grup społeczno-ekonomicznych (Jędrzejczak, Pakasiewicz, 2018, s. 150). Można też analizować różne kategorie dochodów. W niniejszym badaniu wykorzystano kategorię dochodu rozporządzalnego, który rozumiany jest jako przychód osiągany z pracy najmniej pomniejszony o zapłacone składki na ubezpieczenie społeczne, składki zdrowotne, podatek dochodowy oraz powiększony o otrzymane z budżetu państwa świadczenia w postaci transferów pieniężnych” (Wojciuk, 2018, s. 414). Można go spożytkować na wydatki oraz oszczędności (Laskowska, 2020, s. 85). Dochód rozporządzalny pomniejszony o niektóre wydatki stanowi dochód własny gospodarstwa domowego, który jest zasadniczym źródłem zaspokajania jego potrzeb (Banaszczak-Soroka, 2019, s. 79-80).

2. Zróżnicowanie dochodów gospodarstw domowych w Polsce

Poziom dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych uległ w latach 2014-2022 zauważalnej zmianie. Różnice w wysokości osiąganych dochodów zauważyć można nie tylko pomiędzy latami, ale również w ujęciu regionalnym (tabela 1).

Tabela 1. Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym według regionu zamieszkania

Województwo	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym (w zł)									Dynamika zmian w latach 2014-2022
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Dolnośląskie	1366,3	1471,8	1586,0	1626,2	1755,5	1955,2	2031,2	2213,4	2292,8	167,8
Kujawsko-pomorskie	1201,5	1245,7	1308,6	1456,6	1611,3	1770,8	1845,3	1932,2	2140,5	178,1
Lubelskie	1208,4	1226,7	1299,1	1436,6	1527,7	1556,8	1679,0	1906,8	2088,4	172,8
Lubuskie	1285,4	1419,6	1498,5	1591,2	1664,9	1794,1	1971,5	2126,9	2252,0	175,2
Łódzkie	1293,4	1362,0	1458,2	1566,0	1620,5	1809,7	1871,8	2086,3	2281,4	176,4
Małopolskie	1260,6	1305,5	1423,5	1491,9	1627,9	1773,1	1914,7	2038,9	2236,7	177,4
Mazowieckie	1703,6	1756,2	1780,9	1912,1	2031,6	2108,0	2240,5	2450,4	2685,9	157,7
Opolskie	1244,7	1288,7	1389,9	1510,7	1589,3	1687,3	1711,3	1690,9	1909,8	153,4
Podkarpackie	1053,0	1081,6	1134,1	1254,3	1347,3	1471,5	1588,6	1704,1	1829,1	173,7
Podlaskie	1258,6	1257,9	1419,8	1585,6	1596,8	1741,7	1948,3	2004,8	2354,6	187,1
Pomorskie	1376,3	1380,9	1560,4	1649,0	1737,5	1860,0	1799,1	1835,8	2020,4	146,8
Śląskie	1381,7	1420,5	1513,2	1645,8	1757,0	1897,4	2050,4	2179,9	2377,8	172,1
Świętokrzyskie	1199,7	1202,8	1306,0	1432,7	1549,8	1626,5	1726,9	1864,6	1983,4	165,3
Warmińsko-mazurskie	1229,7	1280,5	1371,8	1496,2	1554,8	1597,2	1884,1	2069,5	2102,3	171,0
Wielkopolskie	1268,8	1287,8	1400	1606,6	1630,0	1807,0	1789,1	1880,9	2074,1	163,5
Zachodniopomorskie	1365,4	1426,9	1482,9	1652,6	1722,2	1801,1	1862,1	2028,7	2342,4	171,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych (2023).

W latach 2014-2022 we wszystkich województwach wystąpił wzrost poziomu miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym. Pomimo lekkich spadków odnotowanych w niektórych latach, poziom tego dochodu wykazywał wyraźny trend wzrostowy. W roku 2022 w porównaniu do roku 2014 wzrost ten wyniósł w poszczególnych województwach od 46% do 87%. Najmniejszy wzrost odnotowano w województwie pomorskim a najwyższy w województwie podlaskim. Co istotne, aż w 10 województwach poziom dochodów rozporządzalnych na 1 osobę w gospodarstwie domowym wzrósł w badanym okresie o ponad 70%, co jest oczywiście tendencją bardzo pozytywną. W 2014 roku, najniższy poziom dochodów rozporządzalnych zanotowano w województwie podkarpackim (1053 zł), a najwyższy w województwie mazowieckim (1703,6 zł). W ostatnim badanym roku, najniższy dochód rozporządzalny zanotowano ponownie w województwie podkarpackim (1829,1 zł), a najwyższy w województwie mazowieckim (2685,9 zł). Pomiędzy województwami o najniższym i najwyższym poziomie dochodów rozporządzalnych na 1 osobę w gospodarstwie domowym występują znaczące dysproporcje – w roku 2014 różnica dochodów między nimi wynosiła 650,6 zł, a w roku 2022 już 856,8 zł. Wiodąca pozycja województwa mazowieckiego związana jest z tym, że znajduje się w nim stolica Polski, będąca ośrodkiem wielu miejsc pracy, ponadto region ten jest mocno rozwinięty gospodarczo.

Zróżnicowanie poziomu dochodów rozporządzalnych na 1 osobę w gospodarstwie domowym zbadać można również stosując podział ze względu na klasę miejscowości zamieszkania. W podziale tym, zgodnie z metodologią GUS, wyróżniono wsie, miasta do 20 tys. mieszkańców, od 20 do 99 tys. mieszkańców, od 100 do 199 tys. mieszkańców, od 200 do 499 tys. mieszkańców oraz miasta powyżej 500 tys. mieszkańców. Poziom dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych w latach 2014-2022, stosując podział według klas miejscowości zamieszkania przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym według klasy miejscowości zamieszkania

Rok	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym (w zł)					
	Wieś	Miasto poni- żej 20 tys. mieszkańców	Miasto 20-99 tys. miesz- kańców	Miasto 100- 199 tys. mieszkańców	Miasto 200- 499 tys. mieszkańców	Miasto 500 i więcej tys. mieszkańców
2014	1067,4	1233,2	1379,8	1444,1	1583,1	2046,0
2015	1105,7	1293,6	1409,9	1496,0	1607,5	2122,2
2016	1213,5	1418,7	1484,2	1574,9	1715,2	2108,3
2017	1359,2	1486,3	1604,2	1706,4	1859,8	2213,8
2018	1432,7	1601,6	1707,9	1779,8	1978,5	2339,6
2019	1551,2	1745,9	1836,4	1912,3	2089,3	2480,9
2020	1639,3	1869,1	1930,0	2071,7	2116,9	2565,6
2021	1753,2	1990,7	2066,4	2204,4	2317,0	2770,2
2022	1968,3	2146,0	2294,6	-	-	2990,8
Dynamika zmian w latach 2014-2022	184,4	174,0	166,3	152,6*	146,4*	146,2

* z uwagi na brak danych z roku 2022, dynamikę zmian policzono dla okresu 2014-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziedzinowe Bazy Wiedzy (2023a).

W latach 2014-2022 dochody rozporządzalne na jedną osobę w gospodarstwie domowym wzrosły we wszystkich klasach miejscowości zamieszkania. Największy wzrost dochodów odnotowano na wsiach – aż o 84,4%, najmniejszy w miastach liczących powyżej 500 mieszkańców – o 46,2%. Zauważyć przy tym można, że we wszystkich badanych latach najniższy poziom dochodów rozporządzalnych na jedną osobę w gospodarstwie domowym występował na wsiach, a najwyższy w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców. Na wsiach poziom dochodów rozporządzalnych wzrósł z 1067,4 zł w 2014 roku do 1968,3 zł w 2022 roku, z kolei w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców poziom tych dochodów wzrósł z 2046 zł w 2014 roku do 2990,8 zł w 2022 roku. Pomiędzy miastami odnotowującymi najwyższe dochody rozporządzalne, a wsiami występują więc znaczące dysproporcje. W roku 2014 różnica w poziomie dochodów wyniosła między nimi 978,7 zł, natomiast w roku 2022 wyniosła już 1022,5 zł, a więc pogłębiła się. Istotne jest również to, że we wszystkich badanych latach zaobserwować można prawidłowość, że im większa miejscowość, tym wyższy poziom dochodów rozporządzalnych jej ludności, jednak mniejsza dynamika wzrostu tych dochodów.

Analizę zróżnicowania dochodów rozporządzalnych przypadających na 1 osobę w gospodarstwie domowym przeprowadzono też ze względu na wielkość gospodarstw domowych, wyodrębniając zgodnie z metodologią GUS sześć grup wielkościowych. Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów rozporządzalnych w tych grupach w latach 2014-2022 przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym według jego wielkości

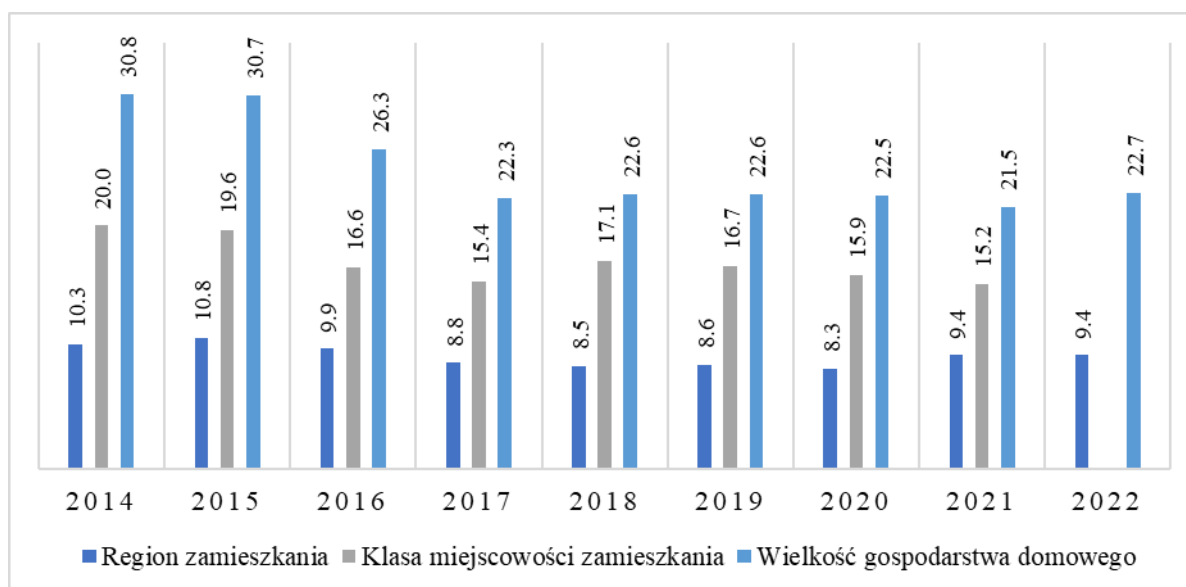
Rok	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w różnej wielkości gospodarstwach domowych (w zł)					
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	6- i więcej osobowe
2014	1974,7	1789,3	1460,9	1210,4	946,4	814,0
2015	2049,3	1831,6	1522,1	1245,2	99,3	829,8
2016	2078,1	1898,1	1576,6	1342,3	1116,2	985,6
2017	2135,6	1984,9	1687,6	1498,8	1257,6	1142,1
2018	2260,7	2099,4	1821,2	1572,9	1338,2	1187,8
2019	2397,2	2282,0	1964,8	1675,9	1450,4	1259,1
2020	2533,7	2386,9	2066,6	1799,6	1514,0	1327,4
2021	2738,0	2512,2	2201,9	1939,4	1623,8	1496,9
2022	3109,5	2829,0	2467,3	2143,5	1842,3	1596,2
Dynamika zmian w latach 2014-2022	157,5	158,1	168,9	177,1	194,7	196,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziedziny Bazy Wiedzy (2023b).

W badanych latach, w każdym typie gospodarstwa domowego, dochody rozporządzalne w przeliczeniu na jedną osobę były z roku na rok wyższe. Najwyższy wzrost dochodów odnotowano w przypadku gospodarstw domowych 6- i więcej osobowych (wzrost o 96,1% w stosunku do roku bazowego), a najniższy w gospodarstwach domowych 1-osobowych (wzrost o 57,5% w stosunku do roku bazowego). Pomimo tego, zarówno w pierwszym, jak i w ostatnim roku objętym analizą pomiędzy najmniejszymi, a największymi gospodarstwami domowymi występowały znaczące dysproporcje w tym zakresie. Biorąc pod uwagę rok 2014, najniższe dochody rozporządzalne osiągały gospodarstwa domowe 6- i więcej osobowe (814 zł), a

najwyższe 1-osobowe (1974,7 zł). Podobna sytuacja miała miejsce w 2022 roku (dochody gospodarstw domowych 6- i więcej osobowych wynosiły 1596,2 zł, a gospodarstw domowych 1-osobowych 3109,5 zł). Gospodarstwa domowe 1-osobowe osiągały więc około dwukrotnie wyższe dochody rozporządzalne na 1 osobę we wszystkich badanych latach niż gospodarstwa domowe 6- i więcej osobowe. Ogólnie ujmując, sytuacja finansowa wszystkich gospodarstw domowych, głównie w efekcie wzrostu płac, uległa znaczącej poprawie, przy czym większe tempo wzrostu dochodów odnotowano w tej grupie gospodarstw domowych, które charakteryzowały się niższym ich poziomem. Dało się więc zauważyć prawidłowość, że im większe gospodarstwo domowe, tym bardziej wzrosły jego dochody rozporządzalne na jedną osobę, co może być związane z otrzymywaniem przez rodziny wielodzietne większych kwot środków ze świadczenia 800+ (porównaj: Trofymczuk, 2017, s. 1; Wyżnikiewicz, 2019, s. 78-79).

Aby określić skalę zróźnicowania dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych w układzie województw, klas miejscowości zamieszkania oraz wielkości gospodarstw domowych wyznaczono wartość klasycznego współczynnika zmienności, który jest miarą względnego zróźnicowania badanej cechy. Wartości wspomnianego współczynnika w poszczególnych latach przedstawiono na rysunku 2.

Rysunek 2. Współczynnik zmienności dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w tabelach 1-3.

Najwyższe zróźnicowanie dochodów pomiędzy województwami odnotowano w 2015 roku (10,8%), a najniższe w 2020 roku (8,3%). Dochody rozporządzalne istotnie różnicowały województwa jedynie w latach 2014-2015, w tych latach wartość współczynnika zmienności była bowiem wyższa niż 10%, co przyjęto jako próg graniczny uznania wyniku za istotnie różnicujący zmienne. Zauważyć można przy tym, iż w latach 2015-2020 wartość współczynnika zmienności wykazywała tendencję malejącą, co świadczy o zmniejszającym się regionalnym zróźnicowaniu dochodów rozporządzalnych na 1 osobę w gospodarstwie domowym. Niewielki wzrost wartości współczynnika zmienności odnotowano natomiast w roku 2021 i utrzymał się on również w roku 2022, co może wynikać z pewnych zmian w poziomie uzyskiwanych dochodów, będących skutkiem pandemii Covid-19.

W latach 2014-2021 współczynnik zmienności dochodów rozporządzalnych na jedną osobę w gospodarstwie domowym, ze względu na klasę miejscowości zamieszkania, przyjął

wartości w przedziale od 15,2% (najniższa wartość w 2021 roku) do 20% (najwyższa wartość w 2014 roku). We wszystkich badanych latach klasa miejscowości zamieszkania istotnie różnicowała poziom dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych. Zauważyć można przy tym, że zróżnicowanie to zmniejszało się, z wyjątkiem lekkiego wzrostu w 2018 roku. Świadczy to o tym, że dysproporcje dochodowe pomiędzy różnymi klasami miejscowości zamieszkania, w tym między miastem a wsią, są coraz mniejsze, a więc poziom dochodów wyrównuje się.

W latach 2014-2022 współczynnik zmienności dochodów, według wielkości gospodarstwa domowego, przyjął wartości z przedziału od 21,5% (najniższa wartość w 2021 roku) do 30,8% (najwyższa wartość w 2014 roku). We wszystkich latach wielkość gospodarstwa istotnie różnicowała więc poziom osiąganych dochodów rozporządzalnych. Co ważne, wartość współczynnika zmienności dochodów gospodarstw domowych wykazywała w badanym okresie trend malejący. Spadek tego zróżnicowania odnotowano również w okresie trwania pandemii. Można więc wnioskować, że różnice w poziomie rozporządzalnych dochodów różnej wielkości gospodarstw domowych zmniejszyły się. Jest to tendencja pozytywna, bowiem zbyt duże zróżnicowanie powoduje rozwarstwienie społeczne i obniżenie tempa wzrostu gospodarczego.

Co istotne, wartości współczynnika zmienności analizowane według wielkości gospodarstwa domowego były znacząco wyższe, niż jego wartości w układzie województw i klasy miejscowości zamieszkania. Wynika z tego, że wielkość gospodarstwa domowego jest bardzo ważnym czynnikiem determinującym skalę nierówności dochodowych wśród gospodarstw domowych i różnicuje poziom osiąganych dochodów silniej, niż to w jakim regionie Polski dane gospodarstwo mieszka i czy jego miejscem zamieszkania jest miasto czy wieś. Wyniki przeprowadzonych badań mają więc nie tylko walor poznawczy, ale też praktyczny, są bowiem źródłem cennych informacji i mogą stanowić podstawę podejmowania decyzji dotyczących polityki społeczno-gospodarczej państwa w tym obszarze, np. w zakresie polityki zabezpieczenia społecznego, opodatkowania dochodów czy ustalania wysokości płacy minimalnej.

Zakończenie

Gospodarstwa domowe czerpią dochody z różnych źródeł, takich jak praca zarobkowa czy zasiłki socjalne. Poziom osiąganych dochodów może być jednak inny w różnych typach gospodarstw domowych, może się również zmieniać w czasie, w związku ze zmieniającą się sytuacją gospodarczą w kraju, zmieniającym się poziomem inflacji czy płac. W świetle powyższego celem badań była ocena skali zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych w Polsce w latach 2014-2022, biorąc pod uwagę różne kryteria ich podziału. Uwzględniono przy tym takie kryteria jak: region zamieszkania, klasę miejscowości zamieszkania oraz wielkość gospodarstwa domowego.

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań stwierdzić można, iż w latach 2014-2022, w każdym typie gospodarstwa domowego (biorąc pod uwagę region zamieszkania, klasę miejscowości zamieszkania i wielkość gospodarstwa domowego), dochody rozporządzalne przypadające na 1 osobę w gospodarstwie domowym rosły. Co ciekawe, największą dynamikę wzrostu odnotowano w przypadku dochodów analizowanych według wielkości gospodarstwa domowego w grupie gospodarstw 6 i więcej osobowych (wzrost aż o 96,1%) oraz 5-osobowych (wzrost o 94,7%). Największą dynamikę wzrostu dochodów gospodarstw domowych analizowanych według klasy miejscowości zamieszkania odnotowano z kolei na wsi (wzrost o 84,4%) oraz w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców (wzrost o 74%). W ujęciu regionalnym, największy wzrost dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych odnotowano w województwach podlaskim (o 87,1%) i kujawsko-pomorskim (o 78,1%). W wyniku zachodzących zmian, skala zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych zarówno w

ujęciu regionalnym, według klasy miejscowości zamieszkania oraz wielkości gospodarstwa domowego zmniejszyła się. Hipoteza badawcza, w której założono, iż „w latach 2014-2022 zróżnicowanie dochodów gospodarstw domowych w Polsce zmniejszyło się”, została więc zweryfikowana pozytywnie.

Wyniki przeprowadzonych badań mają dużą wartość poznawczą umożliwiły bowiem zidentyfikowanie skali zróżnicowania dochodów rozporządzalnych przypadających na 1 osobę w gospodarstwie domowym według regionu zamieszkania, klasy miejscowości zamieszkania oraz ich wielkości. Mogą być one wykorzystane w procesie podejmowania decyzji czy formułowania rekomendacji w odniesieniu do polityki społeczno-gospodarczej państwa i konieczności zastosowania określonych narzędzi, które umożliwiłyby zoptymalizowanie dysproporcji w poziomie dochodów gospodarstw domowych. Jak wynika bowiem z badań, skala zróżnicowania dochodów, biorąc pod uwagę wszystkie analizowane kryteria, ma wprawdzie tendencję malejącą, nadal jest jednak znacząca. Największe dysproporcje w tym obszarze występują przy tym między gospodarstwami domowymi o różnej wielkości, mierzonej liczbą jego członków.

W przyszłych badaniach cennym byłoby przeprowadzenie analiz uwzględniających skalę zróżnicowania nie tylko dochodów, ale też wydatków gospodarstw domowych i tendencje zmian obu tych kategorii. Zasadnym byłoby również zastosowanie innych miar, które są adekwatne do oceny stopnia zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych, na przykład współczynnika Giniego. Istotne byłoby również zbadanie, na przykład przy wykorzystaniu modelu ekonometrycznego, związku pomiędzy nierównomiernym rozkładem dochodów a jego potencjalnymi determinantami. Taka analiza umożliwiłaby identyfikację głównych czynników wpływających na nierówności dochodowe i ich zmianę w czasie.

Bibliografia

- Banaszczak-Soroka, U. (2019). Dochody własne a prywatne wydatki na zdrowie gospodarstw domowych w krajach Unii Europejskiej. W: W. Nowak, K. Szalonka (red.), *Zdrowie i style życia. Wyzwania ekonomiczne i społeczne* (77-93). Wrocław: E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. <http://www.doi.org/10.34616/23.19.113>
- Bank Danych Lokalnych. 2023. *Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę*. Pozyskano z: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica> (14.12.2023 r.)
- Barbachowska, B. (2014). The financial management of the household as condition for the smooth functioning families. *Journal of Modern Science*, 22(3), 353-381.
- Bilenkisi, F., Gungor, M., Tapşın, G. (2015). The Impact of Household Heads' Education Levels on the Poverty Risk: The Evidence from Turkey. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(2), 337-348. <http://www.doi.org/10.12738/estp.2015.2.2354>
- Borowska, A., Mikuła, A., Raczkowska, M., Utzig, M. (2020). *Konsumpcja dóbr i usług w gospodarstwach domowych w Polsce*. Warszawa: Wydawnictwo SGGW.
- Brzeziński, M. (2017). Czy Polska jest krajem dużych nierówności ekonomicznych? *IBS Policy Paper*, 1, 1-10.
- Chevan, A., Stokes, R. (2000). Growth in family income inequality, 1970–1990: Industrial restructuring and demographic change. *Demography*, 37, 365-380.
- Dziechciarz-Duda, M. (2018). Analiza zasobności materialnej gospodarstw domowych w świetle wybranych potrzeb. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 508, 38-47. <https://doi.org/10.15611/pn.2018.508.04>
- Dziedzinowe Bazy Wiedzy. (2023a). *Warunki materialne ludności według klas miejscowości zamieszkania*. Pozyskano z : https://dbw.stat.gov.pl/baza-danych?fbclid=IwAR2_3pdowy0LReE7OXXhtIX31XYCgRBdlbVH8zpZuDBEbNrsHm_fESXIAqk (14.12.2023 r.)

- Dziedzinowe Bazy Wiedzy. (2023b). *Warunki materialne ludności według grup społeczno-ekonomicznych i wielkości gospodarstwa*. Pozyskano z: https://dbw.stat.gov.pl/bazadanych?fbclid=IwAR2_3pdowy0LReE7OXXhtIX31XYCgRBdlbVH8zpZuDBEbNrsHm_fESXIAqk (14.12.2023 r.)
- Grzywińska-Rapca, M., Kobylińska, M. (2019). Regionalne zróżnicowanie dochodów gospodarstw domowych. *Wiadomości Statystyczne*, 64(12), 46-57. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.6466>
- GUS. (2023). *Podstawy statystyki opisowej. Materiały przygotowawcze do udziału w europejskim konkursie statystycznym. Cz. III. Miary rozproszenia*. Pozyskano z: https://eks.stat.gov.pl/materiały/podstawy_statystyki/III_Miary_rozproszenia.pdf
- Iwińska, K. (2020). Przestrzenne zróżnicowanie sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych a najnowsza emigracja Polaków. W: E. Sobczak (red.), *Regionalne i lokalne uwarunkowania rozwoju gospodarki Polski*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Jabkowski, P., Piekut, A. (2022). Struktura gospodarstwa domowego a skłonność respondentów do uchylania się od odpowiedzi na pytanie o całkowity dochód netto w Europejskim Sondażu Społecznym, 2008–2018. *Studia Socjologiczne*, 2(245), 165-189. <https://doi.org/10.24425/sts.2022.141427>
- Jędrzejczak, A., Pakasiewicz, D. (2018). Differentiation of Income Distribution of Farmers' Households in the Polish Macro-Regions. *Problems of Agricultural Economics*, 3(356), 150-167. <https://doi.org/10.30858/zer/94482>
- Kalinowski, S. (2013). Aktywność ekonomiczna jako wyznacznik poziomu życia. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 30, 198-209.
- Kata, R. (2020). Wewnątrzsektorowe nierówności dochodów gospodarstw rolniczych w Polsce w latach 2004-2017. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 61, 26-42. <http://dx.doi.org/10.15584/nsawg.2020.1.2>
- Kołodko, G. (2014). Społeczne i przestrzenne aspekty zróżnicowania dochodów we współczesnym świecie. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 39, 26-37.
- Kuflewska, W., Lichaczewska-Ziemba, M. (2021). Program "Rodzina 500+" w opinii mieszkańców województwa lubelskiego. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 8(14), 65-75. <http://doi.org/10.26366/PTE.ZG.2021.192>
- Laskowska, I. (2020). Rola prywatnych ubezpieczeń zdrowotnych w budowaniu "srebrnej gospodarki" w Polsce. *Finanse i Prawo Finansowe*, 3(27), 77-90. <http://dx.doi.org/10.18778/2391-6478.3.27.04>
- Łacka, I. (2017). Sytuacja dochodowa wiejskich gospodarstw domowych w Polsce w latach 2007–2014 i jej skutki. *Problemy Drobnych Gospodarstw Rolnych*, 1: 29-42. <http://doi.org/10.15576/PDGR/2017.1.29>
- Maciejewska, Ż. (2016). „Srebrne Tsunami” – skutki społeczne zmian demograficznych w XXI wieku. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 4, 165-176. <https://doi.org/10.26366/PTE.ZG.2016.47>
- Mazurek-Krasodomska, E. (2017). Dochody gospodarstw domowych i ich determinanty – zróżnicowanie regionalne w UE. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio H – Oeconomia*, 51(5), 189-197. <http://dx.doi.org/10.17951/h.2017.51.5.189>
- Pakasiewicz, D. (2021). Zastosowanie rozkładu Pareta do aproksymacji rozkładów dochodów zamożnych gospodarstw domowych. *Wiadomości Statystyczne. The Polish Statistician*, 66(5), 43-59. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.8865>
- Pizło, W., Mazurkiewicz-Pizło, A. (2014). Regionalne zróżnicowanie dochodów gospodarstw domowych w Polsce. *Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu*, 16(6), 397-402.

- Podolec, B. (2014). *Wybrane aspekty analizy warunków życia ludności w Polsce Metody ilościowe w badaniach empirycznych*. Kraków: Oficyna Wydawnicza AFM.
- Prado, D. (2023). *The Impact of Regional Differences and Household Characteristics on Total Income: An Analysis of Variations and Correlations*. University of Southeastern Philippines, Davao City. <http://doi.org/10.13140/RG.2.2.34980.86404>.
- Raczkowska, M., Gruziel, K. (2019). Inequalities in the distribution of income in the households of farmers in Poland. *Annals of the Polish Association of Agricultural and Agribusiness Economists*, 21(4), 394-402. <http://doi.org/10.5604/01.3001.0013.5819>
- Rudnicki, L. (2018). Zarządzanie finansami w gospodarstwach domowych. *Studia Ekonomiczne. Gospodarska, Społeczeństwo, Środowisko*, 2(1), 85-101.
- Samsel, A. (2019). Planowanie jako element zarządzania budżetem gospodarstw domowych. *Rozprawy Ubezpieczeniowe. Konsument na rynku usług finansowych*, 1(31), 57-68. <http://dx.doi.org/10.32078/JOIN.31.04>
- Trofymczuk, W. (2017). Polskie rodziny mają więcej pieniędzy. Nie tylko dzięki 500 plus. *Wolność i Prawo*, 6(16), 1-8.
- Ulman, P., Ćwiek, M. (2020). *Sytuacja społeczno-ekonomiczna gospodarstw domowych w warunkach kryzysu pandemicznego w oparciu o wariantowe scenariusze rozwoju sytuacji epidemicznej i „odmrażania” gospodarki*. Kraków: Centrum Polityk Publicznych.
- Van Vu, H. (2020). The Impact of Education on Household Income in Rural Vietnam. *International Journal of Financial Studies*, 8(1), 1-8. <https://doi.org/10.3390/ijfs8010011>
- Wałęga, A. (2012). Zróżnicowanie poziomu i źródeł dochodów gospodarstw pracowniczych w Polsce. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica*, 271, 219-232. <http://dx.doi.org/11089/1915>
- Wędrowska, E., Muszyńska, J. (2022). Role of Age and Education as the Determinant of Income Inequality in Poland: Decomposition of the Mean Logarithmic Deviation. *Entropy*, 24(6), 1-17. <https://doi.org/10.3390/e24060773>
- Wiśniewska, A. (2017). Wydatki na żywność polskich gospodarstw domowych z uwzględnieniem świadczenia wychowawczego „rodzina 500+”. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, 346, 112-122.
- Wojciuk, M. (2018). Wpływ programu „Rodzina 500+” na poziom dochodów rozporządzalnych. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 529, 412-422. <https://doi.org/10.15611/pn.2018.529.36>
- Wyżnikiewicz, B. (2019). Etyczne aspekty zróżnicowania dochodów. *Annales. Etyka w Życiu Gospodarczym*, 22(3), 75-85. <http://dx.doi.org/10.18778/1899-2226.22.3.06>
- Yamamura, E. (2015). Norm for Redistribution, Social Capital, and Perceived Tax Burden: Comparison between High - and Low - Income Households. *Review of Economics and Institutions*, 6(2), 1-27. <http://dx.doi.org/10.5202/rei.v6i2.184>

DIFFERENTIATION OF HOUSEHOLDS' INCOME IN POLAND

Abstract

Purpose – The household is the basic economic unit that participates in both economic and social life. It must generate income to be able to meet its expenses and meet its needs. However, the level of income may change over time and vary depending on the size of

the household, class of place of residence or region of residence. The aim of the research was to assess the scale of differences in household income in Poland in 2014-2022, taking into account various criteria for their division.

Methodology – The study used secondary data on disposable income per person in various types of households. The level of income and its dynamics of changes in 2014-2022 were analyzed. The differences in income in individual years were examined using the classic coefficient of variation.

Findings – In the analyzed years, in each type of household (taking into account the region of residence, class of place of residence and household size), the level of disposable income per person increased. At the same time, the scale of differences in these incomes decreased in each of the analyzed criteria. Interestingly, throughout the entire period under study, the greatest scale of income differentiation occurred between households of different sizes.

Keywords: household income; determinants of income level; differentiation

JEL classification: D10, G50

Wioletta Wierzbicka
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ul. M. Oczapowskiego 2, 10-719 Olsztyn
wioletta.wierzbicka@uwm.edu.pl

Karolina Laska
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ul. M. Oczapowskiego 2, 10-719 Olsztyn
karolina.laska@student.uwm.edu.pl